

DECYZJA RADY
z dnia 24 czerwca 2014 r.
w sprawie uzgodnień dotyczących zastosowania przez Unię klauzuli solidarności

(2014/415/UE)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 222 ust. 3 zdanie pierwsze,

uwzględniając wspólny wniosek Komisji Europejskiej oraz wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsza decyzja dotyczy wykonania przepisów art. 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) („klauzula solidarności”). Nie dotyczy ona zastosowania przez państwa członkowskie klauzuli solidarności na mocy art. 222 ust. 2 TFUE. Zgodnie z deklaracją 37 odnoszącą się do art. 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej państwo członkowskie ma prawo wyboru najbardziej odpowiednich środków w celu wypełnienia przez nie obowiązku solidarności w stosunku do innego państwa członkowskiego.
- (2) Zgodnie z art. 222 ust. 1 TFUE Unia i jej państwa członkowskie mają działać wspólnie w duchu solidarności, jeżeli jakiegokolwiek państwo członkowskie stanie się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka. Należy dążyć do zapewnienia spójności i komplementarności działań Unii i państw członkowskich z korzyścią dla jakiegokolwiek państwa członkowskiego powołującego się na klauzulę solidarności oraz by uniknąć powielania działań. Ze względu na to, że państwa członkowskie mają koordynować swoje działania w ramach Rady, by wypełnić swoje obowiązki w zakresie solidarności na mocy art. 222 ust. 2 TFUE, właściwe jest dokonanie uzgodnień dotyczących koordynacji — w ramach Rady w odniesieniu do — wykonania przez Unię klauzuli solidarności.
- (3) Uzgodnienia dotyczące koordynacji w ramach Rady powinny zostać oparte na zintegrowanych uzgodnieniach UE (uzgodnienia IPCR) dotyczących reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych zatwierdzonych przez Radę w dniu 25 czerwca 2013 r., w których stwierdzono, że uzgodnienia IPCR mają również wspierać uzgodnienia dotyczące stosowania klauzuli solidarności. Właściwe jest, by w szczególności w przypadku przeglądu Rada dostosowała uzgodnienia IPCR.
- (4) Zastosowanie przez Unię klauzuli solidarności powinno opierać się w miarę możliwości na już istniejących instrumentach; zwiększać skuteczność poprzez poprawę koordynacji i unikanie powielania działań; nie powinno angażować dodatkowych zasobów; powinno zapewniać państwom członkowskim prostą i przejrzystą płaszczyznę kontaktu na szczeblu unijnym z poszanowaniem kompetencji przyznanych poszczególnym instytucjom oraz służbom Unii.
- (5) Klauzula solidarności wzywa Unię do mobilizacji wszelkich dostępnych jej instrumentów. Stosowne instrumenty obejmują: strategię bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej; mechanizm ochrony ludności Unii Europejskiej ustanowiony decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE ⁽¹⁾ („unijny mechanizm”); decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2013/UE ⁽²⁾ oraz struktury powstałe w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO).
- (6) Należy jasno określić zakres uzgodnień dotyczących zastosowania przez Unię klauzuli solidarności.
- (7) W odniesieniu do walki z terroryzmem ramy strategiczne działań Unii określa strategia Unii Europejskiej w dziedzinie walki z terroryzmem. Istnieją różne instrumenty, takie jak instrumenty służące wzmocnieniu ochrony infrastruktury krytycznej w sektorze energii i transportu ⁽³⁾. Na skutek komunikatu Komisji zatytułowanego unijna polityka przeciwdziałania terroryzmowi: najważniejsze osiągnięcia i nadchodzące wyzwania podjęto

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924).

⁽²⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1082/2013/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylająca decyzję nr 2119/98/WE (Dz.U. L 293 z 5.11.2013, s. 1).

⁽³⁾ Jak określono w dyrektywie Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75).

również działania służące na przykład zacieśnianiu współpracy między organami ścigania, wspomaganie zapobiegania radykalizacji postaw, w szczególności poprzez ustanowienie sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw oraz ograniczaniu dostępu terrorystów do funduszy, jak również do materiałów wybuchowych, chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych⁽¹⁾, jak również działania zwiększające bezpieczeństwo materiałów wybuchowych.

- (8) Mechanizm wszczynania i wycofywania procedur przewidzianych w niniejszej decyzji powinien zostać zdefiniowany na poziomie Unii, w oparciu o wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego przedłożony na wysokim szczeblu politycznym, wsparty przez pojedynczy punkt kontaktowy na poziomie Unii
- (9) Uzgodnienia dotyczące reagowania na poziomie Unii powinny przyczynić się do zwiększenia skuteczności poprzez wzmocnienie koordynacji w oparciu o istniejące instrumenty.
- (10) Mechanizm unijny ma na celu pogłębienie współpracy państw członkowskich i Unii oraz ułatwienie koordynacji w dziedzinie ochrony ludności. Decyzją nr 1313/2013/UE ustanowiono Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego („ERCC”), które ma zapewnić zdolność operacyjną 24 godziny na dobę i 7 dni w tygodniu i będzie służyć państwom członkowskim oraz Komisji w realizacji celów tego unijnego mechanizmu.
- (11) Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) dysponuje strukturami rozporządzającymi informacjami w zakresie danych wywiadowczych oraz spraw wojskowych, jak również siecią delegatur, które mogą również ułatwić reagowanie na zagrożenia oraz klęski żywiołowe lub katastrofy na terytorium państw członkowskich lub na sytuacje kryzysowe o wymiarze zewnętrznym. W zależności od sytuacji kryzysowej inne struktury i agencje unijne w dziedzinie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (WPZiB), w tym WPBiO powinny w stosownych przypadkach wnieść swój wkład zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnego prawa.
- (12) Tam gdzie jest to konieczne i możliwe wobec naglącej potrzeby, należy uzupełnić ustalenia w zakresie reagowania na szczeblu Unii, przyjmując akty prawne lub zmieniając istniejące akty prawne zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Traktatów.
- (13) Niniejsza decyzja nie będzie miała wpływu na kwestie obronne. W przypadku gdy kryzys wymaga podjęcia działania w ramach WPZiB (WPZiB) lub WPBiO, konieczne jest podjęcie decyzji przez Radę zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Traktatów.
- (14) Niniejsza decyzja nie narusza art. 42 ust. 7 Traktatu o Unii Europejskiej.
- (15) W komunikacie Komisji zatytułowanym w sprawie strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy wyznaczono cel zakładający zwiększenie odporności Unii na sytuacje kryzysowe oraz klęski żywiołowe lub katastrofy poprzez szereg działań, w tym pełne wykorzystanie klauzuli solidarności. Jak przypominała Rada w swoich konkluzjach z dnia 24 i 25 lutego 2011 r., zwiększenie odporności Europy na sytuacje kryzysowe oraz klęski żywiołowe lub katastrofy ma zasadnicze znaczenie dla dalszego wzmocnienia wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii.
- (16) Rada Europejska ma systematycznie oceniać zagrożenia dla Unii, aby umożliwić podjęcie skutecznych działań przez Unię i jej państwa członkowskie. Na wniosek Rady Europejskiej powinny być opracowywane sprawozdania dotyczące określonych zagrożeń.
- (17) Zgodnie z art. 346 ust. 1 lit. a) TFUE żadne państwo członkowskie nie ma mieć obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa.
- (18) W dniu 22 listopada 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję 2012/2223 w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego.
- (19) Niniejsza decyzja nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz powinna być stosowana zgodnie z tymi prawami i zasadami.
- (20) Ponieważ cel niniejszej decyzji, mianowicie zastosowanie przez Unię klauzuli solidarności, nie może zostać w wystarczającym stopniu osiągnięty przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę i skutki działań mogą być lepiej osiągnięte na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w wymienionym artykule niniejsza decyzja nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 98/2013 z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie wprowadzania do obrotu i używania prekursorów materiałów wybuchowych (Dz.U. L 39 z 9.2.2013, s. 1).

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Ogólny cel i przedmiot

1. Niniejsza decyzja ustanawia zasady i procedury dotyczące wykonania przez Unię art. 222 TFUE („klauzula solidarności”).
2. Aby zapewnić spójność i komplementarność działań Unii z działaniami państw członkowskich, Rada koordynuje na szczeblu politycznym działania związane z wszczęciem klauzuli solidarności, wykorzystując uzgodnienia IPCR. Wsparcie działań w ramach uzgodnień IPCR zapewniane jest przez Sekretariat Generalny Rady (SGR), Komisję i ESDZ.
3. Uzgodnienia na poziomie Unii opierają się na mechanizmach istniejących w Radzie, Komisji, ESDZ i agencjach unijnych w celu zapewnienia informacji i wsparcia. W stosownych przypadkach wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa (WP) i ESDZ wnoszą wkład poprzez podejmowanie inicjatyw i dostarczanie odpowiednich informacji i wsparcia w obszarze kompetencji WP.
4. Właściwe instrumenty unijne i uzgodnienia IPCR działają zgodnie z ich własnymi procedurami i mogą być aktywne przed powołaniem się na klauzulę i po zakończeniu stosowania klauzuli solidarności na mocy niniejszej decyzji.
5. Uzgodnienia na mocy niniejszej decyzji poprawiają skuteczność poprzez zwiększoną koordynację reagowania Unii i państwa członkowskiego.

Artykuł 2

Zakres

1. Niniejszą decyzję stosuje się w przypadku ataku terrorystycznego lub klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanych przez człowieka, bez względu na to, czy powstały one na lub poza terytorium państw członkowskich:
 - a) na terytorium państw członkowskich, do których mają zastosowanie Traktaty, w tym na obszarze lądowym, wodach wewnętrznych, morzach terytorialnych i w przestrzeni powietrznej;
 - b) jeżeli mają wpływ na infrastrukturę krytyczną (taką jak instalacje do wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich) usytuowaną na morzu terytorialnym, w wyłącznej strefie ekonomicznej lub na szelfie kontynentalnym państwa członkowskiego.

Korzystając z uzgodnień na mocy niniejszej decyzji, a zwłaszcza przy mobilizowaniu dostępnych jej instrumentów, Unia jest związana prawem międzynarodowym i nie narusza praw państw niebędących państwami członkowskimi.

2. Niniejsza decyzja nie ma wpływu na kwestie obronne.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej decyzji stosuje się następujące definicje:

- a) „klęska żywiołowa lub katastrofa” oznacza dowolną sytuację, która ma lub może mieć znaczący niekorzystny wpływ na ludzi, środowisko naturalne lub mienie, w tym na dziedzictwo kulturowe;
- b) „atak terrorystyczny” oznacza przestępstwo terrorystyczne zdefiniowane w decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW⁽¹⁾;
- c) „sytuacja kryzysowa” oznacza klęskę żywiołową, katastrofę lub atak terrorystyczny o tak daleko idących skutkach lub takim znaczeniu politycznym, że wymaga sprawnej koordynacji polityki i reakcji na szczeblu politycznym w Unii;
- d) „reakcja” oznacza jakiegokolwiek działanie podejmowane w przypadku klęski żywiołowej, katastrofy lub ataku terrorystycznego mające na celu zaradzenie ich bezpośrednim negatywnym skutkom.

⁽¹⁾ Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (Dz.U. L 164 z 22.06.2002, s. 3).

Artykuł 4

Powołanie się na klauzulę solidarności

1. W przypadku klęski żywiołowej, katastrofy lub ataku terrorystycznego poszkodowane państwo członkowskie może powołać się na klauzulę solidarności, o ile — po wyczerpaniu możliwości, jakie oferują istniejące środki i narzędzia na poziomie krajowym i unijnym — uzna, że dana sytuacja kryzysowa zdecydowanie przekroczyła dostępną dla tego państwa zdolność reagowania.
2. Władze polityczne poszkodowanego państwa członkowskiego powołują się na klauzulę, zwracając się do prezydencji Rady. Z tym samym wnioskiem zwracają się także do przewodniczącego Komisji Europejskiej poprzez ERCC.

Artykuł 5

Uzgodnienia w zakresie reagowania na poziomie Unii

1. Jeżeli powołano się na klauzulę solidarności, Rada zapewnia polityczne i strategiczne kierownictwo w zakresie reakcji Unii na powołanie się na klauzulę solidarności, w pełni uwzględniając kompetencje Komisji i WP. W tym celu prezydencja Rady niezwłocznie uruchamia uzgodnienia IPCR, o ile nie były jeszcze wykorzystywane, oraz informuje wszystkie państwa członkowskie o powołaniu się na klauzulę solidarności.
2. Jednocześnie oraz zgodnie z art. 3 ust. 1, Komisja i WP:
 - a) identyfikują wszystkie odpowiednie instrumenty unijne, które mogą w największym stopniu ułatwić reagowanie na sytuację kryzysową, w tym instrumenty i struktury sektorowe, operacyjne, polityczne lub finansowe, i podejmują wszystkie niezbędne środki przewidziane w ramach tych instrumentów;
 - b) identyfikują zdolności wojskowe, które mogą w największym stopniu ułatwić reagowanie na sytuację kryzysową przy wsparciu ze strony Sztabu Wojskowego UE;
 - c) wskazują instrumenty i środki leżące w kompetencjach agencji Unii, które mogą w największym stopniu ułatwić reagowanie na sytuację kryzysową, oraz proponują ich wykorzystanie;
 - d) doradzają Radzie, czy istniejące instrumenty są wystarczające w celu udzielenia pomocy poszkodowanemu państwu członkowskiemu po powołaniu się przez nie na klauzulę solidarności;
 - e) regularnie sporządzają zintegrowane raporty dotyczące obrazu i analizy sytuacji, aby zapewnić odpowiednie podstawy dla koordynacji i podejmowania decyzji na szczeblu politycznym w Radzie zgodnie z art. 6 niniejszej decyzji oraz by wspierać te procesy.
3. W stosownych przypadkach oraz zgodnie z art.1 ust. 3 Komisja i WP przedkładają Radzie wnioski, w szczególności dotyczące:
 - a) decyzji w sprawie środków wyjątkowych nieprzewidzianych w istniejących instrumentach;
 - b) wniosków dotyczących wykorzystania zdolności wojskowych wykraczających poza istniejące uzgodnienia dotyczące ochrony ludności; lub
 - c) środków wspierających szybką reakcję ze strony państwa członkowskich.
4. Korzystając z uzgodnień IPCR, prezydencja Rady zapewnia spójność podejścia na forum Rady z ogólną reakcją na szczeblu politycznym w Unii, w tym w zakresie opracowywania i aktualizacji propozycji działań, z poszanowaniem prawa Komisji i WP do podejmowania inicjatyw w obszarach ich kompetencji. Prezydencję wspierają i służą jej radą Sekretariat Generalny Rady, Komisja i ESDZ, a w przypadku ataku terrorystycznego również Koordynator UE ds. Zwalczania Terroryzmu. W zależności od sytuacji kryzysowej struktury i agencje unijne w dziedzinie WPZiB/WPBiO powinny w stosownych przypadkach wnieść swój wkład zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnego prawa.
5. Prezydencja Rady informuje przewodniczącego Rady Europejskiej i przewodniczącego Parlamentu Europejskiego o powołaniu się na klauzulę solidarności i jakichkolwiek najważniejszych zmianach sytuacji.
6. Po powołaniu się państwa członkowskiego na klauzulę solidarności, ERCC działa na szczeblu Unii całodobowo i przez 7 dni w tygodniu jako centralny punkt kontaktowy z właściwymi organami państw członkowskich i innymi zainteresowanymi stronami, bez uszczerbku dla istniejącego zakresu odpowiedzialności Komisji i WP oraz istniejących sieci informacyjnych. ERCC będzie ułatwiać opracowywanie zintegrowanych raportów dotyczących obrazu i analizy sytuacji (ISAA) we współpracy z Centrum Sytuacyjnym UE oraz innymi ośrodkami kryzysowymi Unii zgodnie z art. 6 niniejszej decyzji.

Artykuł 6

Zintegrowane raporty dotyczące obrazu i analizy sytuacji

Raporty dotyczące ISAA dostosowywane są do potrzeb poziomu politycznego Unii określonych przez prezydencję Rady i będą umożliwiać Radzie strategiczny ogląd sytuacji zgodnie z uzgodnieniami IPCR. Raporty te opierają się na zweryfikowanych informacjach dobrowolnie przekazanych przez państwa członkowskie, Komisję, ESDZ oraz stosowne agencje unijne, a także odpowiednie organizacje międzynarodowe. W przypadku powołania się na klauzulę solidarności ze względu na atak terrorystyczny, oceny i informacje pochodzące od służb wywiadowczych są przekazywane oddzielnie z wykorzystaniem istniejących kanałów.

Artykuł 7

Stopniowe wycofywanie się ze stosowania klauzuli

Stopniowe wycofywanie się ze stosowania klauzuli na mocy niniejszej decyzji przebiega zgodnie z procedurą określoną w art. 4 ust. 2. Państwo członkowskie, które powołało się na klauzulę solidarności, wskazuje, gdy uzna to za stosowne, że nie ma więcej potrzeby, by klauzula ta była aktywna.

Artykuł 8

Ocena zagrożenia na poziomie Unii

1. Aby przeprowadzać regularną ocenę zagrożeń, przed którymi staje Unia, Rada Europejska może zwrócić się do Komisji, WP oraz agencji unijnych, w stosownych przypadkach, o sporządzenie sprawozdań dotyczących konkretnych zagrożeń.
2. O ile Rada Europejska nie wskazała inaczej, wszelkie tego rodzaju raporty powinny opierać się wyłącznie na dostępnych ocenach zagrożeń sporządzonych przez stosowne instytucje, organy i agencje unijne w ramach istniejących uzgodnień oraz na informacjach przekazanych dobrowolnie przez państwa członkowskie, przy czym należy unikać powielania wysiłków. W stosownych przypadkach w przygotowanie takich sprawozdań powinien być też zaangażowany Koordynator UE ds. Zwalczania Terroryzmu. Zgodnie z art. 346 ust. 1 lit. a) TFUE żadne państwo członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa.

Artykuł 9

Przegląd

1. Uzgodnienia sporządzone na mocy niniejszej decyzji należy okresowo poddawać przeglądowi w zależności od stwierdzonych potrzeb, a najpóźniej po 12 miesiącach od zaprzestania ich przywołania, tak by zapewnić określenie zdobytych doświadczeń i ich dalsze wykorzystanie. Przegląd ten przeprowadza Rada na podstawie wspólnego sprawozdania opracowanego przez Komisję i WP.
2. W stosownych przypadkach niniejsza decyzja może zostać zmieniona. W takim wypadku i zgodnie z art. 222 ust. 3 TFUE Radę wspiera Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa oraz Stały Komitet Współpracy Operacyjnej w zakresie Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
3. W stosownych przypadkach Rada może dostosować uzgodnienia IPCR, zwłaszcza by zaspokoić potrzeby stwierdzone przez Radę w związku z przeglądem lub wynikające z przeglądu niniejszej decyzji.

Artykuł 10

Skutki finansowe

Jakiegokolwiek środki finansowe niezbędne do wdrożenia niniejszej decyzji uruchamia się w ramach uzgodnionych rocznych limitów wydatków i zgodnie z zakresem istniejących instrumentów unijnych oraz z poszanowaniem corocznych pułapów wieloletnich ram finansowych.

*Artykuł 11***Wejście w życie**

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Luksemburgu dnia 24 czerwca 2014 r.

W imieniu Rady
E. VENIZELOS
Przewodniczący
